

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

**Θεσσαλονίκη, 20 Ιουνίου 2014
Αριθ. Πρωτ: 71**

**ΠΡΟΣ: Τον κ. Πρύτανη
Του Πανεπιστημίου Μακεδονίας**

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΝΣΚ 237/2014

Ερώτημα: Το 1209/19-11-2013 έγγραφο του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Περίληψη ερωτήματος: Νομική αντιμετώπιση ζητημάτων αναφουομένων κατά τη διαδικασία εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, σε περιπτώσεις, υπέρβασης επταετίας από την έναρξή της, διορισμού επιβλέποντα Καθηγητή σε άλλο Α.Ε.Ι., παραίτησης, αναστολής άσκησης καθηκόντων, συνταξιοδότησης αυτού και έλλειψης ενδιαφέροντος επίβλεψης από άλλο μέλος ΔΕΠ του Τμήματος, παραίτησης μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής, αδράνειας υποψηφίου διδάκτορα.

Α. Με το 1209/19-11-2013 έγγραφο του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, υποβλήθηκε στο Δικαστικό Γραφείο το 243/13-11-2013 έγγραφο του Προέδρου του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου, με το οποίο, όπως διευκρινίστηκε με το 1331/8-5-2014 έγγραφο του ιδίου Προέδρου, υποβάλλεται το ερώτημα για τις κατά νόμο ενέργειες του Τμήματος (διαγραφή υποψηφίων διδακτόρων λόγω υπέρβασης επταετίας, συνέχιση εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, ανασυγκρότηση

συμβουλευτικών επιτροπών), ως προς την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών, υποψηφίων διδασκόντων, για τους οποίους συντρέχουν, κατά περίπτωση, ακόλουθες παράμετροι: α) Διορισμός επιβλέποντα Καθηγητή σε άλλο Α.Ε.Ι. και έλλειψη ενδιαφέροντος επίβλεψης από άλλο μέλος ΔΕΠ του Τμήματος, β) αναστολή καθηκόντων του επιβλέποντα λόγω άσκησης καθηκόντων ως Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, γ) παραίτηση επιβλέποντα και τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και έλλειψη ενδιαφέροντος επίβλεψης από άλλο μέλος ΔΕΠ του Τμήματος, δ) έλλειψη ενδιαφέροντος από μέλος ΔΕΠ του Τμήματος, ε) αδράνεια υποψηφίου διδάκτορα, στ) συνταξιοδότηση επιβλέποντα.

Β. Επί του ερωτήματος αυτού σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Ι. ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Με τη διατάξεις του άρθρου 81 παρ. 26 του Ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων» (ΦΕΚ Α' 195/6-9-2011) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Με την επιφύλαξη των μεταβατικών διατάξεων των άρθρων 76 έως και 80, καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που βρίσκεται σε αντίθεση προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου και, ιδίως.....26. τα άρθρα 1 έως και 10 του ν. 3685/2008 (Α' 148), με την εξαίρεση της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 1,», ενώ με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 80 παρ. 11.α του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «11.α. Μέχρι την έκδοση των Οργανισμών των Ιδρυμάτων για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) και την εκπόνηση των διδακτορικών σπουδών εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 3685/2008 (Α' 148), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.».

Με τις διατάξεις του Ν. 3685/2008 «Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές» (Α' 148), ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 1. Γενικές διατάξεις. «1. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3549/2007 (ΦΕΚ 69 Α') έχουν την ευθύνη για το σχεδιασμό και την οργάνωση των μεταπτυχιακών σπουδών

στην Ελλάδα και χορηγούν Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.). Τα Πανεπιστήμια έχουν επιπλέον την αρμοδιότητα να χορηγούν Διδακτορικά Διπλώματα (Δ.Δ.)..... 2.».

Άρθρο 2. Όργανα Π.Μ.Σ. «Για την οργάνωση και λειτουργία των Π.Μ.Σ. αρμόδια όργανα είναι τα εξής: α) Η Σύγκλητος Ειδικής Σύνθεσης ή η Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (Σ.Ε.Σ.) του Ιδρύματος, η οποία περιλαμβάνει τα μέλη Δ.Ε.Π. ή Ε.Π., που με οποιαδήποτε ιδιότητα είναι μέλη τους, και δύο (2) εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών. Τα όργανα αυτά είναι αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές. β) Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του οικείου Τμήματος, η οποία απαρτίζεται από τον Πρόεδρο ή Προϊστάμενο του Τμήματος, τα μέλη Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. της Γενικής Συνέλευσης ή Συνέλευσης του Τμήματος και δύο (2) εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος. Η Γ.Σ.Ε.Σ. είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εισήγηση προτάσεων για Π.Μ.Σ., τον ορισμό των μελών των συμβουλευτικών επιτροπών, των εξεταστικών επιτροπών, της συντονιστικής επιτροπής, την απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, τη συγκρότηση των επιτροπών επιλογής ή εξέτασης των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από επί μέρους διατάξεις.....».

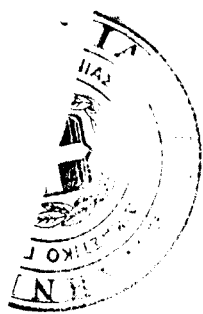
Άρθρο 3. Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών.

«1. Τα Ιδρύματα στα οποία λειτουργούν Π.Μ.Σ. εκδίδουν Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, ο οποίος καταρτίζεται από το Πρυτανικό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο Τ.Ε.Ι., εγκρίνεται από τη Σ.Ε.Σ. και κοινοποιείται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Εσωτερικού Κανονισμού λειτουργίας του Ιδρύματος, στον οποίο και ενσωματώνεται. 2. Ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών περιλαμβάνει ιδίως τη δομή και τους κανόνες λειτουργίας των Π.Μ.Σ., τον αριθμό και τον τρόπο επιλογής των εισακτέων στα Π.Μ.Σ., τα κριτήρια γλωσσομάθειας, καθώς και τις διαδικασίες αναστολής φοίτησης, τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση υποτροφιών, την ανώτατη διάρκεια φοίτησης και τις διαδικασίες παράτασης, αναστολής και επανέναρξης

των μεταπτυχιακών σπουδών, τις ελάχιστες διδακτικές ώρες των μεταπτυχιακών μαθημάτων ανά εξάμηνο και τις απαραίτητες πιστωτικές μονάδες σύμφωνα με το ν. 3374/2005, τον τρόπο αναπλήρωσής τους, τη διάρκεια των εξεταστικών περιόδων, τα αναλυτικά προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, τις υποχρεώσεις για τη λήψη του διπλώματος, τις διαδικασίες αναθεώρησης των Π.Μ.Σ., τον ανώτατο αριθμό μαθημάτων στα οποία μπορεί να εγγραφεί κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής ανά εξάμηνο, το χαρακτηρισμό των μαθημάτων και τα τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα, τη δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων από άλλα Τμήματα, τις κατευθύνσεις, την έκταση και το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών μαθημάτων, τη δυνατότητα μερικής φοίτησης, τους κανόνες εξετάσεων και αξιολόγησης των επιδόσεων των μεταπτυχιακών φοιτητών, τα κριτήρια αξιολόγησης με έμφαση στον περιοδικό έλεγχο της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, τις διαδικασίες αξιολόγησης των μαθημάτων και των διδασκόντων από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και τα συλλογικά όργανα, το τελετουργικό αποφοίτησης, **τον τύπο των μεταπτυχιακών και διδακτορικών διπλωμάτων και την καθομολόγηση των διδασκόντων**, τον τύπο του Παραρτήματος Διπλώματος σύμφωνα με το ν. 3374/2005, καθώς και ζητήματα τεχνολογικής και οικονομικής υποστήριξης των Π.Μ.Σ. και ειδικής γραμματειακής κάλυψης των αναγκών τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα. 3. Με απόφαση της Σ.Ε.Σ. του οικείου ή των οικείων Ιδρυμάτων, μετά από γνώμη της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος ή της Ε.Δ.Ε., μπορεί να προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων και το ύψος αυτών για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές συγκεκριμένου προγράμματος».

Άρθρο 9. Διδακτορική Διατριβή. «1. α) Ο υποψήφιος που ενδιαφέρεται για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής υποβάλλει σχετική αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος, στο οποίο ενδιαφέρεται να εκπονήσει τη διδακτορική διατριβή, προσδιορίζοντας σε γενικές γραμμές το αντικείμενό της. Η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος εξετάζει αν ο υποψήφιος πληροί τις προϋποθέσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί σύμφωνα με τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.....2. Για κάθε

υποψήφιο διδάκτορα ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. τριμελής συμβουλευτική επιτροπή για την επίβλεψη και καθοδήγηση του υποψηφίου..... 3. α) Η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα καθορίζει το θέμα της διδακτορικής διατριβής. **β) Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής.** Με σχετική απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί να προβλέπεται η παράλληλη παρακολούθηση και επιτυχής περάτωση οργανωμένου κύκλου μαθημάτων ή άλλες συναφείς δραστηριότητες. γ)) Για τους υποψήφιους διδάκτορες που γίνονται δεκτοί κατ' εξαίρεση χωρίς να είναι κάτοχοι Μ.Δ.Ε., σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1β' του άρθρου αυτού, το ελάχιστο χρονικό όριο για την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος είναι τουλάχιστον τέσσερα (4) πλήρη ημερολογιακά έτη από τον ορισμό της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Στην περίπτωση αυτή, ο υποψήφιος διδάκτορας υποχρεούται να περατώσει οργανωμένο κύκλο μαθημάτων που ορίζεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. στα πλαίσια του Π.Μ.Σ. Ο χρόνος παρακολούθησης κύκλου υποχρεωτικών μαθημάτων υπολογίζεται στον ελάχιστο χρόνο για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος. δ) Ο υποψήφιος διδάκτορας έχει υποχρέωση, εφόσον του ζητηθεί, να προσφέρει εκπαιδευτικές υπηρεσίες στο Τμήμα, στο οποίο εκπονεί τη διατριβή του, σύμφωνα με τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του ιδρύματος. ε)**στ) Η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα υποβάλλει έκθεση προόδου στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος στο τέλος κάθε χρόνου από τον ορισμό της.** 4. α) Για την τελική αξιολόγηση και κρίση της διατριβής του υποψηφίου διδάκτορα, μετά την ολοκλήρωση των υποχρεώσεων του, ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. επταμελής εξεταστική επιτροπή, στην οποία μετέχουν και τα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Τέσσερα (4) τουλάχιστον μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής πρέπει να είναι μέλη Δ.Ε.Π., εκ των οποίων τουλάχιστον δύο (2) πρέπει να ανήκουν στο οικείο Τμήμα. Τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής μπορεί να είναι μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων της

ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας καθηγητές Α.Ε.Ι., καθηγητές Α.Σ.Ε.Ι. ή μέλη Ε.Π. των Τ.Ε.Ι. και της Α.Σ.ΠΑΙΤ.Ε. ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου του εσωτερικού ή εξωτερικού, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Όλα τα μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με αυτή, στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπόνησε τη διατριβή του. β) Ο υποψήφιος διδάκτορας αναπτύσσει τη διατριβή του, δημόσια, ενώπιον της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει το πρωτότυπο της διατριβής και κατά πόσον αυτή αποτελεί συμβολή στην επιστήμη. Για την έγκριση της διδακτορικής διατριβής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον πέντε (5) μελών της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής. Η αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Τα σχετικά με την αναγόρευση καθορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.....».

Άρθρο 12. Καταργούμενες διατάξεις - Μεταβατικές ρυθμίσεις.

«1.....2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 3187/2003 (ΦΕΚ 233 Α'), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 3 του ν. 3413/2005 (ΦΕΚ 278 Α'), από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 10, 11, 12, 13, 14 παρ. 1 και 17 του ν. 2083/ 1992, όπως ίσχυαν, το άρθρο 23 του ν. 3404/ 2005, καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη στις διατάξεις του παρόντος νόμου ή αφορά σε θέματα που ρυθμίζονται διαφορετικά από αυτόν. **Οι διατάξεις όμως αυτές εξακολουθούν να ισχύουν για τους ήδη εγγεγραμμένους μεταπτυχιακούς φοιτητές σε Π.Μ.Σ. και για τους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν γίνει δεκτοί πριν τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. 3.».**

Στο Ν. 2083/1992 «Εκσυγχρονισμός της ανώτατης εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 159 Α') ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 5. Εσωτερικός Κανονισμός.

«1. Κάθε Α.Ε.Ι. είναι υποχρεωμένο να καταρτίσει και υποβάλει στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για έλεγχο νομιμότητας και έγκριση μέχρι την 31 Δεκ. 1993 τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του, ο οποίος πρέπει να περιέχει κατ' ελάχιστο περιεχόμενο τις αναφερόμενες κατωτέρω ρυθμίσεις. (Η ως άνω παράγραφος καταργήθηκε με την παρ. 1β του άρθρου 4 του Ν. 3549/2007 (ΦΕΚ 69 Α')). 2. Ο εσωτερικός κανονισμός δεν μπορεί να περιορίζεται σε επαναλήψεις του κειμένου των σχετικών διατάξεων του νόμου, **αλλά ρυθμίζει, μέσα στο πλαίσιο που διαγράφουν οι κείμενες διατάξεις, ειδικότερα θέματα διοικητικής λειτουργίας, οργανωτικής δομής και διαδικασίας ελέγχου της τήρησης των θεσπισμένων κανόνων, καθώς και τις κυρώσεις σε περίπτωση πλημμελούς εφαρμογής ή παραβίασής τους.** 3. Κάθε εσωτερικός κανονισμός, εκτός από τα επί μέρους θέματα, που αναφέρονται στις οικείες διατάξεις, ρυθμίζει οπωσδήποτε και τα ακόλουθα: α).....ζ) **Τον κανονισμό προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών (δομή και λειτουργία, οδηγό σπουδών, τρόπος και διαδικασία εξετάσεων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, βαθμολογία, τύπος πτυχίων, ορκωμοσία κλπ.).....».**

Άρθρο 10. Γενικές αρχές.

«1. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα έχουν την κύρια ευθύνη της οργάνωσης και λειτουργίας προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (Π.Μ.Σ.), τα οποία έχουν επιστημονική ενότητα και πληρούν προϋποθέσεις, που εγγυώνται υψηλό επίπεδο σπουδών. 2. Τα Π.Μ.Σ. βρίσκονται μέσα στο πλαίσιο των σκοπών και των στόχων των Α.Ε.Ι., αναφέρονται σε συγγενείς ειδικότητες και αποσκοπούν στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και στην ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας.....».

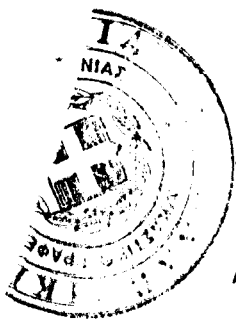
Άρθρο 11. Διάρθρωση -Έγκριση Π.Μ.Σ.

«1.α) Τα Π.Μ.Σ. αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης και στην ανάπτυξη της έρευνας και οδηγούν στην απονομή διδακτορικού διπλώματος. Η χρονική διάρκεια, η οποία διαφοροποιείται από κλάδο σε κλάδο, ορίζεται στο

οικείο πρόγραμμα και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) διδακτικά εξάμηνα. Τα Π.Μ.Σ. προβλέπουν υποχρεωτικώς πριν από την απονομή του διδακτορικού διπλώματος τη δυνατότητα απονομής μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης. **Η χρονική διάρκεια για την απονομή του διπλώματος αυτού ορίζεται στο πρόγραμμα και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα πλήρες ημερολογιακό έτος. Μέρος του χρόνου αυτού που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τρεις μήνες διατίθεται για τη συγγραφή από το μεταπτυχιακό φοιτητή μεταπτυχιακής ερευνητικής ή συνθετικής διατριβής.** Ο κανονισμός μεταπτυχιακών σπουδών μπορεί να προβλέπει ως απαραίτητα προϋπόθεση για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής την προηγούμενη λήψη του αντίστοιχου μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης,.....2.....Τα Π.Μ.Σ. καταρτίζονται από τη γενική συνέλευση ειδικής σύνθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του οικείου τμήματος και εγκρίνονται από τη Σύγκλητο του οικείου Α.Ε.Ι. Στην περίπτωση διατμηματικού Π.Μ.Σ. από διαφορετικά Α.Ε.Ι. αυτό οφείλει να εγκριθεί και από τις δύο Συγκλήτους. Σε κάθε εισήγηση για δημιουργία Π.Μ.Σ. περιλαμβάνονται απαραίτητως τα ακόλουθα στοιχεία, τα οποία εξετάζονται επισταμένως και με αυστηρά κριτήρια από τη Σύγκλητο: α) Το αντικείμενο και ο σκοπός του προγράμματος. β) Το είδος των μεταπτυχιακών τίτλων που απονέμονται. γ) Οι κατηγορίες των πτυχιούχων που γίνονται δεκτές. δ) Η χρονική διάρκεια του προγράμματος. ε) Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση των μεταπτυχιακών φοιτητών, οι πρακτικές ασκήσεις, και κάθε άλλου είδους δραστηριότητα. στ) Ο αριθμός των μεταπτυχιακών φοιτητών, οι δυνατότητες και οι ανάγκες του οικείου τμήματος σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή για την απρόσκοπτη λειτουργία του προγράμματος. ζ) Η χρονική διάρκεια λειτουργίας του Π.Μ.Σ., το κόστος της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής, το κόστος λειτουργίας οι πηγές και το ύψος της χρηματοδότησής του αναλυτικά. 3. Η τελική έγκριση του Π.Μ.Σ. δίδεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος εκδίδει απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,.....».

Άρθρο 12. Οργάνωση - Λειτουργία Π.Μ.Σ.

«1..... 5.α) Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή - υποψήφιο διδάκτορα ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από εισήγηση της συντονιστικής επιτροπής, τριμελής συμβουλευτική επιτροπή, η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και επίβλεψη του υποψηφίου. Η συμβουλευτική επιτροπή απαρτίζεται από τον επιβλέποντα, που είναι μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου τμήματος και ανήκει στη βαθμίδα του καθηγητή ή του αναπληρωτή καθηγητή, ή του επίκουρου καθηγητή και δύο άλλα μέλη Δ.Ε.Π. από τα οποία μπορεί το ένα να είναι λέκτορας του οικείου τμήματος, εφόσον είναι μόνιμος ή έχει τουλάχιστον τριετή θητεία, ή ερευνητής αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου ή ιδρύματος κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 α' του παρόντος άρθρου. β) Η τελική αξιολόγηση και κρίση της διατριβής του υποψήφιου διδάκτορα μετά την ολοκλήρωση των υποχρεώσεών του, σύμφωνα με το πρόγραμμα και τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών, γίνεται από εξεταστική επιτροπή η οποία απαρτίζεται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. Στην εξεταστική επιτροπή συμμετέχουν τα τρία (3) μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής, εφόσον έχουν την ιδιότητα του μέλους Δ.Ε.Π. και τα υπόλοιπα τέσσερα (4) ή κατά περίπτωση πέντε (5) ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από γνώμη της συντονιστικής επιτροπής. Τα τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή. Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στην ίδια ή συγγενή επιστημονική ειδικότητα με αυτή στην οποία εκπονεί ο υποψήφιος τη διατριβή του και μπορούν ορισμένα από αυτά να προέρχονται από άλλο τμήμα του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. γ) Ο υποψήφιος αναπτύσσει τη διατριβή του δημόσια ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει το πρωτότυπο της διατριβής και το αν αποτελεί συμβολή στην επιστήμη. Για την έγκριση διδακτορικής διατριβής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη πέντε (5) τουλάχιστον μελών της εξεταστικής επιτροπής. δ) Η αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. Τα σχετικά με την αναγόρευση καθορίζονται στον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών».

Άρθρο 13. Διδακτορική διατριβή.

«Άρθρο 13. «1. Οπου λειτουργεί Π.Μ.Σ. η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής γίνεται μόνο μέσα από το Π.Μ.Σ. Η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

στην αντίστοιχη ειδικότητα σε τμήματα των Α.Ε.Ι., που δεν λειτουργούν οργανωμένα Π.Μ.Σ. γίνεται με την ακόλουθη διαδικασία: α) Υποψήφιος που ενδιαφέρεται για εκπόνηση υποβάλλει αίτηση στη γραμματεία του τμήματος που είναι αντίστοιχο ή συναφές με το βασικό του πτυχίο και καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της διατριβής. β) Η Γ.Σ.Ε.Σ. του τμήματος κρίνει αν ο υποψήφιος πληροί τις προϋποθέσεις για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής με βάση τα κριτήρια του εδαφίου α' της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου και ορίζει τριμελή συμβουλευτική επιτροπή από μέλη Δ.Ε.Π., ένα από τα οποία ορίζεται ως επιβλέπων και ανήκει στη βαθμίδα του καθηγητή ή του αναπληρωτή καθηγητή ή του επίκουρου καθηγητή του τμήματος. Από τα άλλα δύο μέλη το ένα μπορεί να είναι λέκτορας του οικείου τμήματος, εφόσον είναι μόνιμος ή έχει τουλάχιστον τριετή θητεία ή ερευνητής αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου ή ιδρύματος κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 α' του προηγούμενου άρθρου. γ) Η συμβουλευτική επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο καθορίζει το θέμα της διατριβής. **δ) Η χρονική διάρκεια για την εκπόνηση της διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία έτη από την ημερομηνία καθορισμού του θέματος.** ε) **Η συμβουλευτική επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο υποβάλλει έκθεση προόδου στο Δ.Σ. του τμήματος στο τέλος κάθε χρόνου.** στ) Η συμβουλευτική επιτροπή μετά την αξιολόγηση του επιστημονικού έργου του υποψηφίου και εφόσον κρίνει ότι τούτο έχει ολοκληρωθεί, επιτρέπει τη συγγραφή της διατριβής. ζ) Η περαιτέρω διαδικασία και η τελική κρίση γίνεται από επταμελή εξεταστική επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από μέλη Δ.Ε.Π. Στην εξεταστική επιτροπή συμμετέχουν τα τρία (3) μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής, εφόσον έχουν την ιδιότητα του μέλους Δ.Ε.Π. και τα υπόλοιπα τέσσερα (4) ή κατά περίπτωση πέντε (5) ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Τα τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή. Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στην ίδια ή συγγενή επιστημονική ειδικότητα με αυτή στην οποία εκπονεί ο υποψήφιος τη διατριβή του και μπορούν ορισμένα από αυτά να προέρχονται από άλλο τμήμα του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. Ο υποψήφιος αναπτύσσει τη διατριβή του δημόσια ενώπιον

της εξεταστικής επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει το πρωτότυπο της διατριβής και το αν αποτελεί συμβολή στην επιστήμη. Για την έγκριση διδακτορικής διατριβής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη πέντε (5) τουλάχιστον μελών της εξεταστικής επιτροπής. Η αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Τα σχετικά με την αναγόρευση καθορίζονται στον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών.».

Στην 4824/Β1/29-1-2003 (ΦΕΚ 149 Β/ 13-2-2003) απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Έγκριση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών», η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 5 του Ν. 2083/1992, ορίζονται τα ακόλουθα:

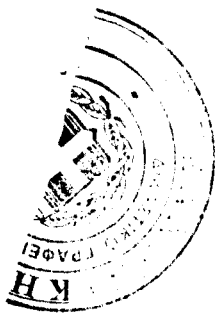
Άρθρο 63. Προϋποθέσεις απονομής διδακτορικού διπλώματος.

«1. Η κρίση υποψήφιου διδάκτορα γίνεται μετά από την ολοκλήρωση των υποχρεώσεών του, όπως αυτές ορίζονται από το νόμο, τον κανονισμό εκπόνησης διδακτορικών διατριβών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και τον κανονισμό του οικείου μεταπτυχιακού προγράμματος ή/και του οικείου Τμήματος, στο οποίο ο υποψήφιος εκπονεί τη διδακτορική του διατριβή. Για θέματα που δεν καλύπτονται από το νόμο ή τους κανονισμούς αρμόδιο είναι το προβλεπόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις όργανο. 2. **Ως ανώτατο χρονικό όριο για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής ορίζονται τα επτά έτη.** Για τους ήδη εγγεγραμμένους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν υπερβεί ήδη τα επτά έτη θα ισχύει η μεταβατική διάταξη σύμφωνα με την οποία πρέπει να ολοκληρώσουν τη διδακτορική τους διατριβή μέσα στην επόμενη τριετία. Σε αντίθετη περίπτωση, διαγράφονται αυτοδικαίως από τα σχετικά μητρώα του οικείου Τμήματος. 3.....».

Με τον Κανονισμό Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Ο.Δ.Ε., που εγκρίθηκε με την απόφαση 3/30-10-2013 της Γ.Σ.Ε.Σ. αυτού και την 10/6-11-2013 απόφαση της Συγκλήτου Ειδικής Σύνοψης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ορίζεται στο άρθρο 7 ότι: «..... Ο Επιβλέπων, ή μέλος της επιτροπής, μπορεί να παραιτηθεί με γραπτή, επαρκώς αιτιολογημένη πρόταση και κατόπιν αποδοχής από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Σε περίπτωση

παραίτησης του επιβλέποντα καθηγητή θα πρέπει να υποβάλλεται από τον επιβλέποντα η έκθεση προόδου του υποψήφιου διδάκτορα. Στην περίπτωση αυτή ο υποψήφιος αναζητά νέο επιβλέποντα ή μέλος της επιτροπής αντίστοιχα...», στο άρθρο 8 ότι «.....Ο/Η υποψήφιος/α υποβάλλει στο τέλος Οκτωβρίου κάθε ημερολογιακού έτους (μετά την ολοκλήρωση των γραπτών εξετάσεων) έκθεση προόδου με ευθύνη του επιβλέποντα καθηγητή. Στην έκθεση προόδου ο/η υποψήφιος/α παρουσιάζει τα πεπραγμένα κατά τη διάρκεια του έτους και την προβλεπόμενη πορεία του στο επόμενο έτος ή έτη.» και στο άρθρο 9 ότι «Ο/Η υποψήφιος/α υποχρεούνται να βρίσκεται στο Πανεπιστήμιο τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ώρες κάθε εβδομάδα, κατανεμημένες υποχρεωτικά σε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, συμμετέχοντας αμισθί σε εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες υπό την εποπτεία κυρίως του επιβλέποντος καθηγητή ή/και των δύο (2) άλλων μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Ο/Η υποψήφιος/α υποχρεούνται καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών και μέχρι την προφορική υποστήριξη της διατριβής του, να προσφέρει τις υπηρεσίες του στις επιτηρήσεις των εξετάσεων του Τμήματος σύμφωνα με τις ανάγκες και τον κανονισμό εξετάσεων του Τμήματος....».

Με τη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 4009/2011 προβλέπεται ότι: «1. Το διδακτικό και ερευνητικό έργο στα Α.Ε.Ι. ασκείται από τους Καθηγητές οι οποίοι διακρίνονται σε Καθηγητές πρώτης βαθμίδας (Καθηγητές), αναπληρωτές Καθηγητές και επίκουρους Καθηγητές. Ως Διδακτικό έργο νοείται αυτό που ορίζεται στο άρθρο 31, **ενώ το ερευνητικό έργο περιλαμβάνει ιδίως τη βασική ή εφαρμοσμένη έρευνα, την καθοδήγηση διπλωματικών εργασιών, μεταπτυχιακών διπλωμάτων και διδακτορικών διατριβών** και συμμετοχή σε συνέδρια και ερευνητικά σεμινάρια. 2.....» και με τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 4 και 5, ορίζεται ότι: «4. **Σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων τους ως Καθηγητές τελούν:.....β) περιφερειάρχες**, αντιπεριφερειάρχες και δήμαρχοι..... 5..... **Οι τελούντες σε αναστολή καθηγητές δύνανται να διατηρούν τα διδακτικά και ερευνητικά καθήκοντά τους αμισθί**».

Με τη διάταξη παρ. 5 του άρθρου 45 του Ν. 2413/1996, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 26 του Ν. 3549/2007, (ΦΕΚ Α 69/20.3.2007) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 34 Ν.4115/2013, (ΦΕΚ Α 24/30.1.2013), ορίζεται ότι: «5. Μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., που αποχωρούν λόγω συνταξιοδότησης διατηρούν την ιδιότητα του μέλους τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής υποψήφιων διδασκόντων, την ιδιότητα του επιβλέποντος καθηγητή και την ιδιότητα μέλους επταμελούς εξεταστικής επιτροπής για τελική αξιολόγηση και κρίση διδακτορικών διατριβών, τις οποίες έχουν πριν την αποχώρησή τους.».

II. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις του Ν. 3685/2008, οι οποίες εξακολουθούν να εφαρμόζονται εν προκειμένω, ενόψει της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 80 παρ. 11 του Ν. 4009/2011, μέχρι την έκδοση του Οργανισμού του Πανεπιστημίου για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) και την εκπόνηση των διδακτορικών διατριβών, καθώς και τις ομοίου ρυθμιστικού περιεχομένου διατάξεις των άρθρων 10-13 του νόμου 2083/1992, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν εν προκειμένω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 3658/2008, ως προς τους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν γίνει δεκτοί, πριν τη δημοσίευση του νόμου αυτού, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται κατά τη γνώμη μας, οι ακόλουθες, κρίσιμες για την απάντηση του υποβληθέντος ερωτήματος, παραδοχές:

Οι περί μεταπτυχιακών σπουδών διατάξεις του Ν. 2083/1992 (άρθρα 10-13) και του Ν. 3685/2008 (βλ. ιδίως αρθ. 9) δεν προβλέπουν συγκεκριμένα, κατ' ανώτατο όριο, χρονική διάρκεια για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Αντιθέτως, στην παρ. 1 εδ. δ του άρθρου 13 του Ν. 2083/1992 και στην παρ. 3 εδ. β του άρθρου 9 του Ν. 3685/2008, προβλέπεται ελάχιστος χρόνος εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής (τρία έτη) από τον καθορισμό του θέματος αυτής (βλ. και ΣτΕ 4053/1995).

Με τη διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 2083/1992, παρασχέθηκε η εξουσιοδότηση στα Α.Ε.Ι να καταρτίσουν των εσωτερικό κανονισμό

λειτουργίας τους, ο οποίος εγκρίνεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας, και ο οποίος πρέπει να περιέχει, ως προς τους κανονισμούς μεταπτυχιακών σπουδών, ρυθμίσεις θεμάτων δομής και λειτουργίας, οδηγού σπουδών, τρόπου και διαδικασίας εξετάσεων μεταπτυχιακών φοιτητών, βαθμολογίας, τύπου πτυχίων, ορκωμοσίας κλπ., **μέσα όμως στο πλαίσιο που διαγράφουν οι κείμενες διατάξεις**, ομοίως δε, με τη διάταξη του άρθρου 3 του Ν. 3685/2008 παρασχέθηκε εξουσιοδότηση για την κατάρτιση Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών, ο οποίος πρέπει να περιλαμβάνει ιδίως τη δομή και τους κανόνες λειτουργίας των Π.Μ.Σ.

Από τη διάταξη περαιτέρω του άρθρου 11 παρ. 1 εδ. α του Ν. 2083/1992, με την οποία προβλέπεται ότι **η χρονική διάρκεια απονομής του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, ορίζεται στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών** και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα ημερολογιακό έτος, του άρθρου 13 παρ. 1 εδ. δ του ίδιου νόμου, με την οποία **προβλέπεται μεν, ως ελάχιστος χρόνος για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής τα τρία έτη, χωρίς, όμως να ορίζεται και το ανώτατο χρονικό όριο αυτής και χωρίς να υπάρχει πρόβλεψη για τον ορισμό της διάρκειας του με τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών**, όπως αντιθέτως, τούτο, ρητώς προβλέπεται, προκειμένου περί του ανώτατου χρόνου για την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, ο οποίος μπορεί να καθορίζεται με τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών (αρ. 11 παρ. 1 εδ. α), τις διατάξεις των παρ. 5 εδ. δ και 8 του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, σύμφωνα με τις οποίες, τα σχετικά με την αναγόρευση του διδάκτορα (παρ. 5 εδ. δ), τον τύπο των διδακτορικών διπλωμάτων και την κατομολόγηση των διδακτόρων (παρ. 8) καθορίζονται με τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και της διάταξης της παρ. 10 του ίδιου άρθρου, με την οποία παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση, εκτός των θεμάτων που προβλέπονται από επιμέρους διατάξεις, και κάθε άλλης λεπτομέρειας, που κρίνεται αναγκαία για τη λειτουργία Π.Μ.Σ., **τέτοια δε, δεν μπορεί να είναι η ανώτατη διάρκεια της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής**, την οποία, ούτε ρυθμίζει ο νόμος, αλλά ούτε και

παρέχει ειδική εξουσιοδότησή για τη ρύθμισή της με τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών, **συνάγεται ότι το θέμα του ανώτατου χρόνου εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, δεν μπορεί να αποτελέσει, υπό τις διατάξεις του Ν. 2083/1992, αντικείμενο ρύθμισης με το Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Α.Ε.Ι. και τον ενσωματούμενο σ' αυτόν Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, και τούτο διότι, για όσα ζητήματα, (ορισμένα, μάλιστα, εκ των οποίων ήσσονος σημασίας, π.χ. τύπος διδακτορικού διπλώματος, αναγόρευση, καθομολόγηση διδασκόντων), ο νομοθέτης θέλησε τη ρύθμισή τους με τους ως άνω κανονισμούς, το εξέφρασε ειδικώς, παρέχοντας τις αντίστοιχες νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις.**

Με τη διάταξη του άρθρου 63 παρ. 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, που εγκρίθηκε με την 4824/Β1/29-1-2003 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, και ο οποίος εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 5 του Ν. 2083/1992, προβλέπεται μεν, ως ανώτατο χρονικό όριο για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής τα επτά έτη, η υπέρβαση του οποίου επιφέρει την αυτοδίκαια διαγραφή του υποψηφίου διδάκτορα από τα σχετικά μητρώα του οικείου Τμήματος, η σχετική όμως ρύθμιση, είναι ανίσχυρη διότι κείται εκτός της νομοθετικής εξουσιοδότησης, που παρασχέθηκε με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 2083/1992, η οποία δεν περιέχει ειδική νομοθετική εξουσιοδότηση για τη θέσπιση με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Ιδρύματος του ανώτατου χρονικού ορίου εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, η παρεχόμενη δε εξουσιοδότηση, ως προς τους κανονισμούς μεταπτυχιακών σπουδών, αφορά στη ρύθμιση θεμάτων δομής και λειτουργίας, οδηγού σπουδών, τρόπου και διαδικασίας εξετάσεων μεταπτυχιακών φοιτητών, βαθμολογίας, τύπου πτυχίων, ορκωμοσίας κλπ., **μέσα όμως στο πλαίσιο που διαγράφουν οι κείμενες διατάξεις**, από τις οποίες όμως (άρθρα 10-13 Ν. 2083/1992), στο μέτρο που ρυθμίζουν το ελάχιστο χρόνο για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και δεν προβλέπουν το ανώτατο όριο αυτής, συνάγεται ότι το ζήτημα του ανώτατου

χρονικού ορίου της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, δεν μπορεί να ρυθμισθεί με τον Εσωτερικό Κανονισμό του Πανεπιστημίου ή τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Η ως άνω άποψη επιρρωνύεται και από τις ρυθμίσεις του προϊσχύοντος του Ν. 2083/1992 νομικού πλαισίου και ειδικότερα της διάταξης του άρθρου 81 κεφ. Β. παρ. 6δ του Ν. 1566/1985, με την οποία παρασχέθηκε νομοθετική εξουσιοδότηση για ρύθμιση, μεταξύ των άλλων, με προεδρικό διάταγμα, της ελάχιστης και της μέγιστης διάρκειας εκπόνησης του διδακτορικού διπλώματος, καθώς και από τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 1 εδ. α, του κατ' εξουσιοδότηση του παραπάνω άρθρου, εκδοθέντος π.δ. 380/1989, κατά την οποία, η διάρκεια κάθε μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών που οδηγεί στη λήψη διδακτορικού διπλώματος περιλαμβανομένης και της συγγραφής της διδακτορικής διατριβής, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) εξάμηνα και μεγαλύτερη από (12) εξάμηνα, διατάξεις οι οποίες καταργήθηκαν, με το άρθρο 14 παρ. 2 του Ν. 2083/1992. Με την κατάργηση, δηλαδή, με τον Ν. 2083/1992, των ρυθμίσεων του άρθρου 81 του Ν. 1566/1985 και του σε εκτέλεση αυτού εκδοθέντος π.δ. 380/1989, οι οποίες προέβλεπαν ελάχιστη και μέγιστη χρονική διάρκεια για την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής, και την πρόβλεψη, πλέον, με τη διάταξη του άρθρου 13 παρ. 1 εδ. δ του Ν. 2083/1992, και του άρθρου 9 παρ. 2 εδ. β του Ν. 3685/2008 μόνο της ελάχιστης χρονικής διάρκειας της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, κατά την αληθή βούληση του νομοθέτη, το ζήτημα του ανώτατου χρονικού ορίου εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ρύθμισης με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Α.Ε.Ι. και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι στο εφαρμοζόμενο εν προκειμένω νομικό πλαίσιο του Ν. 2083/1992, για τους υποψήφιους διδάκτορες που έγιναν δεκτοί, πριν την ισχύ του Ν. 3685/2008, και έχουν, ενδεχομένως, υπερβεί την επταετία από την έναρξη της διαδικασίας εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, δεν υφίσταται ρύθμιση που να προβλέπει ανώτατο χρονικό όριο εκπόνησης διδακτορικής διατριβής,

και συνεπώς δεν είναι κατά νόμο δυνατή η διαγραφή υποψήφιου διδάκτορα λόγω παρόδου μακρού χρόνου από την έναρξη της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής (ΣΤΕ 4053/1995, ΝΣΚ 166/2011), και εν προκειμένω του χρονικού ορίου των επτά ετών, που προβλέπεται από τον εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, δεδομένου ότι η σχετική ρύθμιση κείται εκτός της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 2083/1992 και είναι ανίσχυρη, ενώ, και από τις λοιπές περί μεταπτυχιακών σπουδών διατάξεις του ίδιου νόμου, δεν προκύπτει ότι παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση του ανώτατου ορίου της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Α.Ε.Ι. και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΝΣΚ 166/2011).

Περαιτέρω, από τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν 2083/1992 και ιδιαίτερα αυτές των εδαφίων ε' και στ της παρ. 1 του άρθρου αυτού, καθώς και τις αντίστοιχου ρυθμιστικού περιεχομένου διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 3 περ. στ του Ν. 3685/2008, κατά τις οποίες η συμβουλευτική επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο υποβάλλει έκθεση προόδου στο Δ.Σ. του Τμήματος στο τέλος κάθε χρόνου (εδ. ε), η συμβουλευτική επιτροπή μετά την αξιολόγηση του επιστημονικού έργου του υποψηφίου και εφόσον τούτο έχει ολοκληρωθεί, επιτρέπει τη συγγραφή της διατριβής (εδ. στ), συνάγεται ότι είναι δυνατή κατά νόμο η διαγραφή από τα μητρώα τμήματος Α.Ε.Ι. υποψήφιου διδάκτορα για λόγο αναφερόμενο στην επιστημονική πρόοδο της διαδικασίας εκπόνησεως της διατριβής του (λ.χ. επί μακρόν αδικαιολόγητη έλλειψη συνεργασίας με την τριμελή Σ.Ε., αμέλεια, αδράνεια, έλλειψη ενδιαφέροντος κλπ, προκύπτουσα και από τις ετήσιες εκθέσεις προόδου αυτής) ή για άλλο σπουδαίο λόγο (ΣΤΕ 5957/1995, 7μελούς, ΝΣΚ 166/2011, 294/2011), ο οποίος, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να αφορά στο πρόσωπο του υποψήφιου διδάκτορα, και να συνάπτεται με υπαίτια συμπεριφορά αυτού, ως εκ τούτου δε, δεν γεννάται ζήτημα διαγραφής υποψηφίων διδασκόντων, από την έλλειψη, αναστολή, παραίτηση, αδυναμία ή άρνηση άσκησης καθηκόντων του επιβλέποντος την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής μέλους Δ.Ε.Π. ή των μελών της συμβουλευτικής επιτροπής, εάν δε, συντρέχει

τέτοια περίπτωση, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος, η οποία είναι αρμόδια, για την συγκρότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής, οφείλει να προβεί σε ανασυγκρότηση των Συμβουλευτικών Επιτροπών με τον ορισμό νέων επιβλεπόντων και μελών, η υποχρέωση δε αυτή, συντρέχει, ακόμη και αν ο υποψήφιος δεν δύναται να υποδείξει επιβλέποντα, όπως προβλέπεται με τη διάταξη του άρθρου 7 του Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος, λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος μέλους ΔΕΠ να αναλάβει την επίβλεψή του, δεδομένου ότι, με την ανάθεση της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, ιδρύεται δημοσίου δικαίου δικαίωμα του υποψηφίου διδάκτορα έναντι του Τμήματος, για την εξασφάλιση των νόμιμων προϋποθέσεων για την πρόοδο και ολοκλήρωση της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής.

Από τις διατάξεις, περαιτέρω, των άρθρων 16 παρ. 1 και 24 παρ. 4 και 5 του Ν. 4009/2011, σαφώς συνάγεται ότι, η επίβλεψη διδακτορικής διατριβής, εντάσσεται στα ερευνητικά καθήκοντα των Καθηγητών, ως εκ τούτου δε, Καθηγητής, ο οποίος τελεί σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων του, λόγω εκλογής του σε θέση Περιφερειάρχη, δύναται, εφόσον το επιθυμεί, να ασκεί, αμισθί, καθήκοντα επιβλέποντος και μέλους τριμελούς συμβουλευτικής και επταμελούς εξεταστικής επιτροπής υποψηφίων διδακτόρων (βλ. και ΝΣΚ 94/2010).

Από την διάταξη, τέλος, του άρθρου 45 παρ. 5 του Ν. 2413/1996, σαφώς προκύπτει ότι η συνταξιοδότηση του επιβλέποντος, ή μέλους της συμβουλευτικής και εξεταστικής επιτροπής, δεν συνιστά λόγο αντικατάστασής του, δεδομένου ότι αυτός διατηρεί την ιδιότητα του μέλους τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής υποψηφίων διδακτόρων, την ιδιότητα του επιβλέποντος καθηγητή και την ιδιότητα μέλους επταμελούς εξεταστικής επιτροπής για τελική αξιολόγηση και κρίση διδακτορικών διατριβών, τις οποίες είχε πριν την αποχώρησή του, εκτός εάν συντρέχουν άλλοι λόγοι (αδυναμία άσκησης καθηκόντων επίβλεψης, άρνηση κλπ).

Γ. ΥΠΑΓΩΓΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι:

α) Υπό το νομικό πλαίσιο του Ν. 2083/1992 και του Ν.3685/2008, δεν υφίσταται ανώτατο χρονικό όριο περάτωσης της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, η υπέρβαση του οποίου να επιφέρει την διαγραφή του υποψήφιου διδάκτορα από τα μητρώα του Τμήματος.

β) Δεν είναι κατά νόμο δυνατή η διαγραφή υποψήφιου διδάκτορα λόγω παρόδου μακρού χρόνου από την έναρξη της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, και εν προκειμένω του χρονικού ορίου των επτά ετών, που προβλέπεται στο άρθρο 63 παρ. 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, δεδομένου ότι η σχετική ρύθμιση κείται εκτός της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 2083/1992 και είναι ανίσχυρη, ενώ, και από τις λοιπές περί μεταπτυχιακών σπουδών διατάξεις του ιδίου νόμου δεν προκύπτει ότι παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση του ανώτατου ορίου της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Α.Ε.Ι. και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

γ) Είναι δυνατή η διαγραφή υποψηφίων διδασκόντων, μόνο για λόγους αναφερόμενους στην επιστημονική πρόοδο της διαδικασίας εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής ή για άλλο σπουδαίο λόγο, ο οποίος, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να αφορά στο πρόσωπο του υποψήφιου διδάκτορα, και να συνάπτεται με υπαίτια συμπεριφορά αυτού, λόγους τους οποίους εκτιμά, κατά περίπτωση, η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος.

δ) Δεν είναι δυνατή η διαγραφή υποψηφίων διδασκόντων, για λόγους που αφορούν στα πρόσωπα του Επιβλέποντος και των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής (παραίτηση, μετακίνηση σε άλλο Πανεπιστήμιο, αναστολή, αδυναμία άσκησης των καθηκόντων τους κλπ), στις περιπτώσεις δε αυτές, οφείλει η Γ.Σ.Ε.Σ. να προβεί σε ανασυγκρότηση της συμβουλευτικής επιτροπής με τον ορισμό νέων επιβλεπόντων και μελών της.

ε) Η συνταξιοδότηση μέλους Δ.Ε.Π. δεν συνιστά λόγο αντικατάστασής του ως επιβλέποντος και ως μέλους της συμβουλευτικής και εξεταστικής

επιτροπής, εκτός εάν συντρέχουν άλλοι λόγοι (αδυναμία άσκησης καθηκόντων επίβλεψης, άρνηση κλπ).

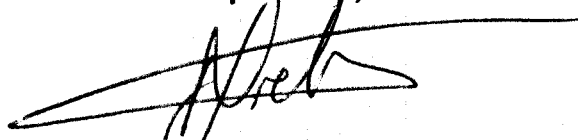
ΣΤ) Καθηγητής, ο οποίος τελεί σε αναστολή άσκησης καθηκόντων, λόγω εκλογής του σε θέση Περιφερειάρχη, δύναται, εφόσον το επιθυμεί, να ασκεί, αμισθί, καθήκοντα επιβλέποντος και μέλους τριμελούς συμβουλευτικής και επταμελούς εξεταστικής επιτροπής υποψηφίων διδακτόρων.

Ο Γνωμοδοτών
Θωμάς Γ. Καζάκος
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Γίνεται Δεκτή

Θεσσαλονίκη, 23 Ιουνίου 2014

Ο Πρύτανης

Καθηγητής Ιωάννης Χατζηδημητρίου